

Riigikogu majanduskomisjon
majanduskomisjon@riigikogu.ee

Teie 29.09.2022
Meie 26.10.2022 nr 4/217

Arvamuse esitamine elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnoõ 696 SE osas

Lugupeetud Kristen Michal!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Riigikogu majanduskomisjoni võimaluse eest avaldada arvamust elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 696 SE kohta (edaspidi: Eelnõu), millega muu hulgas soovitakse lahendada või vähemalt leevendada nn fantoomliitumistega seotud probleemi.

Oleme varasematel aastatel kui ka viimase aasta jooksul saanud korduvalt ettevõtetelt tagasisidet, et fantoomliitumiste probleemi lahendamine on vajalik, et vabastada liitumisvõimsused neile tootjatele, kes sooviksid täna turule tulla. Seega peame positiivseks, et eelnõuga soovitakse seda probleemi lahendada. Peame üldjoontes mõistlikuks eelnõus sisalduvat lahendust, mille kohaselt motiveeritakse fantoomliitumisi vältima täiendava tasu maksmisega. Järgnevalt esitame oma detailsemad kommentaarid ja ettepanekud fantoomliitumisega seotud sätete kohta.

1. Elektrituruseaduse § 87¹ lg 3

Eelnõu § 1 punkt 4 sätestab, et elektrituruseadust täiendatakse paragrahviga 87¹, mille lõike 3 sõnastus on järgnev:

“(3) Kui tootmissuunalise liitumislepingu sõlminud turuosaline ei ole liitumispunkti valmimisest või liitumislepingu täitmise lõpptähtajast arvates ettenähtud perioodi möödumisel oma liitumislepingu järgset tootmisvõimsust kasutanud, tasub turuosaline võrguettevõtjale alates nimetatud tähtaja saabumisest mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses tasu. Võrguettevõtja tasu suurus on 38 000 eurot ühe megavoltampri kohta aastas.”

Kaubanduskoda on seisukohal, et viidatud sättes nimetatud tasu kohaldamine aastase perioodi kohta on liiga järsk. Näiteks kui isik kasutab liitumislepingu järgset tootmisvõimsust päikeseenergia puhul kolm kuud peale ühe aasta möödumist liitumispunkti valmimisest, tuleb ettevõtjal tasuda võrguettevõtja tasu

summas 38 000 eurot megavoltampri kohta. Ja kui ettevõtja hakkab kasutama liitumislepingu järgset tootmisvõimsust 22 kuud pärast liitumispunkti valmimist, siis on tasu suurus Eelnõu kohaselt sama suur. Leiame, et Eelnõusse tuleks lisada põhimõte, et võrguettevõtja peab tagastama isikule tasu selles ulatuses, mille võrra hakkas isik kasutama liitumislepingu järgset tootmisvõimsust enne ühe aasta täitumist, mille eest ta on tasu ette maksnud.

Kaubanduskoja ettepanek:

Vähendada Eelnõus elektrituruseaduse § 87¹ lõikes 3 toodud tasu proportsionaalselt selles ulatuses, mille võrra hakkas isik kasutama liitumislepingu järgset tootmisvõimsust. Näiteks, kui isik viivitab liitumislepingu järgse tootmisvõimsuse kasutamisega 6 kuud, siis peaks võrguettevõtja tasu suurus olema Eelnõus sätestatud 38 000 euro asemel 19 000 eurot megavoltampri kohta. Sama põhimõte võiks kehtida ka Eelnõus sätestatud elektrituruseaduse § 87¹ lg 4 osas. Alternatiiviks on kehtestada võrguettevõtja tasu lühema perioodi kohta kui üks aasta.

2. Elektrituruseaduse § 87¹ lg 4

Eelnõu § 1 punkt 4 sätestab, et elektrituruseadust täiendatakse paragrahviga 87¹, mille lõike 4 sõnastus on järgnev:

“(4) Tootmissuunalise võrgulepingu sõlminud turuosaline, kes ei ole võrgulepingu sõlmimisest arvates kahe aasta möödumisel oma võrgulepingu järgset tootmisvõimsust kasutanud, tasub võrguettevõtjale mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses tasu käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud suuruses.”

Palume põhjalikumalt lahti selgitada, millistes olukordades tuleb kohaldada elektrituruseaduse § 87¹ lg 3 ja millistes olukordades lg 4. Näiteks palume täpsustada, kas teatud juhtudel võib isikul olla kohustus maksta tasu samaaegselt mõlema lõike alusel, näiteks olukorras, kus isik ei ole hakanud kasutama liitumislepingu ja võrgulepingu järgset tootmisvõimsust Eelnõus sätestatud aja jooksul, kuid soovib tootmissuunalist ülekandevõimsust säilitada. Kas eelnevalt kirjeldatud olukorras tuleb isikul maksta tasu 76 000 eurot ühe megavoltampri kohta aastas?

Lisaks jääb meile ebaselgeks, mis saab olukorras, kus isik on lõikes 3 ja 4 sätestatud aja jooksul tootmisvõimsust kasutanud, kuid ei kasuta seda järgnevatel aastatel. Kas saame Eelnõu sõnastusest õigesti aru, et sellistes olukordades ei tule isikul tasu maksta? Kui see on nii, siis on ettevõtjad toonud välja, et sellisel juhul võib tekkida olukord, kus fantoomliitumiste probleem võib ka edaspidi jätkuda.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume põhjalikumalt lahti selgitada, millistes olukordades tuleb kohaldada elektrituruseaduse § 87¹ lg 3 ja millistes olukordades lg 4. Meie hinnangul ei tohiks uue regulatsiooniga kaasneda tasu maksmine topeltsuuruses. Lisaks palume selgitusi selle kohta, milline on regulatsioon olukorras, kus isik on lepingujärgset tootmisvõimsust korraks kasutanud, kuid ei tee seda järgnevatel aastatel.

3. Elektrituruseaduse § 87¹ lg 5

Eelnõu § 1 punkt 4 sätestab, et elektrituruseadust täiendatakse paragrahviga 87¹, mille lõike 5 sõnastus on järgnev:

„(5) Tootmissuunalise võimsuse kasutamiseks loetakse liitumis- või võrgulepingu järgse tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse liitumispunktist võrguettevõtja võrgu suunas edastamist, mis on fikseeritud võrguettevõtja mõtteseadmega ning mille alusel tuvastatakse kasutatud tootmissuunaline võimsuse suurus.“

Hetkel jääb meile Eelnõus ebaselgeks, mida loetakse tootmissuunalise võimsuse kasutamiseks.

- a) Esiteks tekib küsimus, kas tootmissuunalise võimsuse kasutamiseks loetakse ka seda, kui võimsust kasutatakse väga lühikese ajaperioodi jooksul, näiteks ühe minuti või ühe tunni jooksul.
- b) Kas saame Eelnõust õigesti aru, et kui tootmissuunaline võimsus on rajatud näiteks 1000 päikesepaneeli jaoks ning kui isik suudab lepingus ette nähtud aja jooksul tootmist alustada 500 päikesepaneeli osas, siis ülejäänud 500 päikesepaneeli eest tuleb hiljem tasuda võrguettevõtja tasu, kui isik soovib säilitada ülekandevõimsust?
- c) Kas eeltoodud näite puhul on isik tasu maksmisest vabastatud, kui ta näiteks ühe tunni toodab 500 paneeliga elektrit ja kuu hiljem toimub tootmine ülejäänud 400 paneeliga?

4. Elektrituruseaduse § 87¹ lg 2

Eelnõu § 1 punkt 4 sätestab, et elektrituruseadust täiendatakse paragrahviga 87¹, mille lõike 2 sõnastus on järgnev:

„(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tootmise alustamise ettenähtud periood on päikesepaneelide paigaldamisel üks aasta ja muude tehnoloogiate puhul kaks aastat. Liitumistaotluses toodud tehnoloogiat muuta ei saa.“

Kaubanduskoda leiab, et periood, mille jooksul tuleb tootmist alustada, vajab teatud erandeid. Näiteks on esinenud juhtumeid, kus elektri tootmisega alustamine on veninud tootjast mitteolenevatel põhjustel. Sellistes olukordades on mõistlik peatada elektrituruseaduse § 87¹ lg-s 3 ja 4 sätestatud tasu maksmine.

Seega teeme ettepaneku kaaluda §-i 87¹ lõike 2 muutmist selliselt, et see võimaldaks pikendada tootmisega alustamise perioodi seni, kuni on ära langenud tootjast mitteolenevad takistused tootmisega alustamisel.

Eelnõus on toodud välja, et liitumistaotluses toodud tehnoloogiat muuta ei saa. Oleme selle plaanitava muudatuse osas saanud ettevõtjatelt erinevat tagasisidet. Osade ettevõtjate arvates on tehnoloogia muutmise keeldu vaja skeemitamise ära hoidmiseks, kus näiteks tuulepargid saavad hakata elektrit tootma ilma vastavate planeeringute ja keskkonnaalaste hinnanguteta. Samas on ettevõtjaid, kelle hinnangul ei ole selline keeld põhjendatud ning seab asjatuid takistusi taastuenergia kasutuselevõtul. Kaubanduskoda palub Riigikogul kaaluda lahendust, kus teatud tingimuste täitmise korral on lubatud tehnoloogia muutmise keelust teatud ulatuses kõrvale kalduda.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- 1) **Palume kaaluda Eelnõus erandi kehtestamist, mille kohaselt puudub tootjal kohustus maksta elektrituruseaduse § 87¹ lõikes 3 ja lõikes 4 toodud tasusid juhul, kui tootmise alustamine ei ole olnud võimalik tootjast mitteoleneval põhjusel.**
- 2) **Kaaluda tehnoloogia muutmise küsimuses lahendust, et kui liitumislepingus toodud tehnoloogiast vähemalt 50 protsendi vajaliku koguse elektri tootmiseks on seadmed paigaldatud, võiks Eelnõu võimaldada ka lisatehnoloogia kasutuselevõtmist.**

5. Elektrituruseaduse § 87¹ lg 1

Eelnõu § 1 punkt 4 sätestab, et elektrituruseadust täiendatakse paragrahviga 87¹, mille lõike 1 sõnastus on järgnev:

„(1) Üle 15 kilovattise seadme võrguga liitmiseks tootmissuunalise liitumislepingu sõlmimisel on turuosaline kohustatud maksma võrguettevõtjale tagatiseks deposiiti 38 000 eurot megavoltampri kohta. Tootmise reaalsel alustamisel ettenähtud perioodi vältel deposiit tagastatakse ettevõtjale.“

Ehkki Kaubanduskoda mõistab vajadust deposiidi kehtestamiseks eesmärgiga hoida ära tulevased fantoomliitumised, oleme seisukohal, et tagatis suuruses 38 000 eurot megavoltampri kohta võib osutuda mõnevõrra liiga kõrgeks. Selline deposiidinõue võib vähendada isikute huvi hakata taastuenergiat tootma.

Kaubanduskoja ettepanek:

Kaaluda võimalust vähendada deposiidi suurust, milleks Eelnõu praeguse sõnastuse kohaselt on 38 000 eurot megavoltampri kohta.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Loodan, et peate võimalikuks Kaubanduskoja seisukohti arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Koostanud: Kaspar Keerup kaspar@koda.ee 6040071